

Jelenségnaptár

2007. április (JD 2 454 192–221)

A bolygók láthatósága

Merkúr. Helyzete megfigyelésre nem kedvező. A hónap elején fél órával, a közepén már csak negyed órával kel a Nap előtt.

Vénusz. Az esti égbolt feltűnő égitestje. A hó elején három órával, a végén négy órával nyugszik a Nap után. Fényessége $-3^m,8$ -ról $-4^m,0$ -ra, látszó átmérője a hó végén $14''$ -ről $16''$ -re nő, fázisa $0,79$ -ről $0,68$ -ra csökken.

Mars. A hajnali szürkületben kereshető a K-i látóhatár fölött, az Aquariusban. Másfél órával kel a Nap előtt, fényessége $1^m,0$, látszó átmérője a hó végén $5'',3$.

Jupiter. Éjfél előtt kel, az éjszaka második felében látható az Ophiuchusban. Fényessége $-2^m,4$, látszó átmérője $42''$.

Szaturnusz. Az éjszaka nagy részében megfigyelhető a Leo csillagképben. Kora hajnalban nyugszik. Fényessége $0^m,3$, látszó átmérője $19''$.

Uránusz. A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg.

Neptunusz. Kora hajnalban kel. A hajnali égen kereshető meg a keleti látóhatár közelében, a Capricornusban.

Holdfázisok

02. 17:15 UT	telehold
10. 18:04 UT	utolsó negyed
17. 11:36 UT	újhold
24. 06:36 UT	első negyed

Meteorraj ajánlat

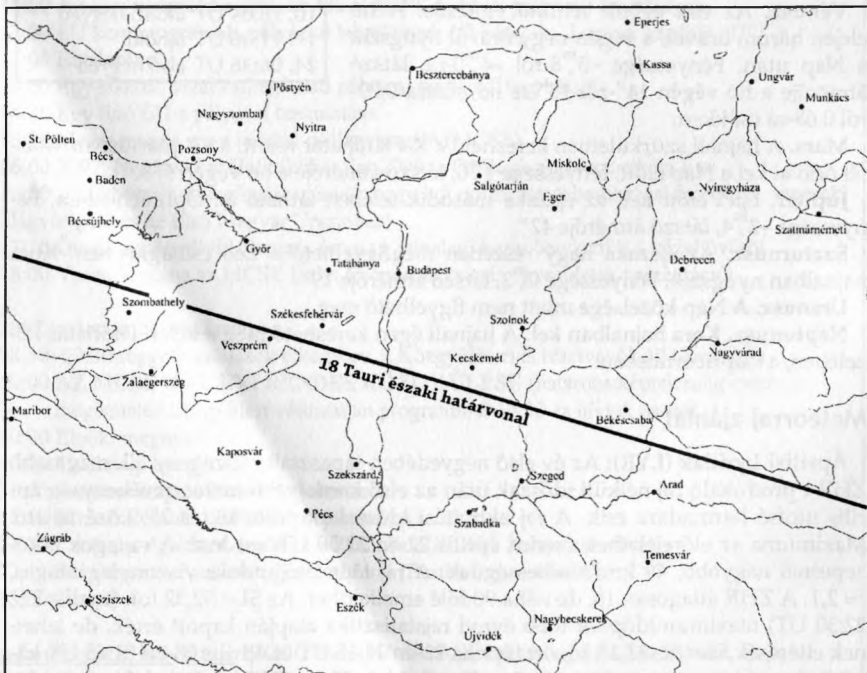
Áprilisi Lyridák (LYR): Az év első negyedében tapasztalt rajszegény, ill. magasabb ZHR-t produkáló raj nélküli időszak után az első komolyabb meteortevekenység április utolsó harmadára esik. A raj aktivitási időszak a április 16. és 25. közé tehető. Maximuma az előrejelzések szerint április 22-én 22:30 UT-kor lesz. A rajtagok a közepeknél nagyobb, 49 km/s sebességűek. A raj fényességindexe viszonylag magas, $r=2,1$. A ZHR átlagosan 18, de néha 90 fölé emelkedhet. Az $SL=32,32$ fok (április 22., 22:30 UT) maximumidőpont több évnyi rajstatisztika alapján kapott érték, de lehetnek eltérések $SL=32-32,45$ között (április 22-én 14:45 UT és április 23-án 01:45 UT között). A maximum nagysága szintén változó, 14 és 23 -as ZHR közötti. A legutolsó kiugróan magas maximumot 1982-ben regisztrálták az Egyesült Államokban, amikor rövid időre a ZHR elérte a 90-et. A maximum nagyságának félszélesség-értéke 1993-ban 15 óra volt, 2000-ben pedig 62 óra. Az átlag 32 óra. A maximális ZHR-eket azonban mindig csak néhány órán keresztül detektálták. A raj viselkedése kiszámíthatatlan, így nem lehet előre jelezni, hogy idén mi fog történni. Az egy nappal első negyed után lévő Hold éjfél körül nyugszik.

GyL

Az év leglátványosabb csillagfedése: a Fiastyúk a holdsarló mellett

A telihold körüli Plejádok-fedéseket már alaposan megismerhettük az elmúlt hónapokban. Április 19-én igazi kuriózum következik, a holdsarló és a Fiastyúk látványos együttállását megőrkítő asztrófotókat pedig ne csak a rovatnak, hanem az MCSE hírportáljának is küldjék meg észlelőink (a bl@mcse.hu címre).

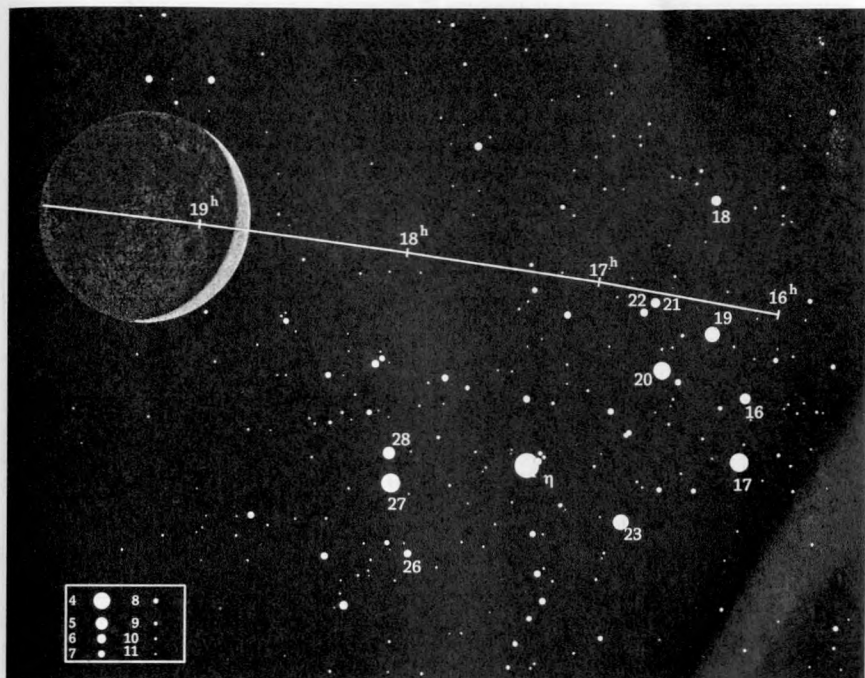
Az előrejelzések Budapestre vonatkoznak (19° , $+47^{\circ}5'$), de az a és b együttthatók segítségével Magyarország bármely településére kiszámolhatjuk a fedések időpontjait. (Amatőrcsillagászok kézikönyve 3. kiadás 294. oldal) A kettőscsillagok adatai a Me-teor 2006/9. számának 30. oldalán megtalálhatók.

Az április 19-i 18 Tauri sűrű fedés északi határvonal

A Plejád-fedés kontaktus-időpontjait a csillagfedések rovathoz kérjük beküldeni, a holdsarló és a Fiastyúk látványos együttállását megőrkítő asztrófotókat pedig ne csak a rovatnak, hanem az MCSE hírportáljának is küldjék meg észlelőink (a bl@mcse.hu címre).

SZS

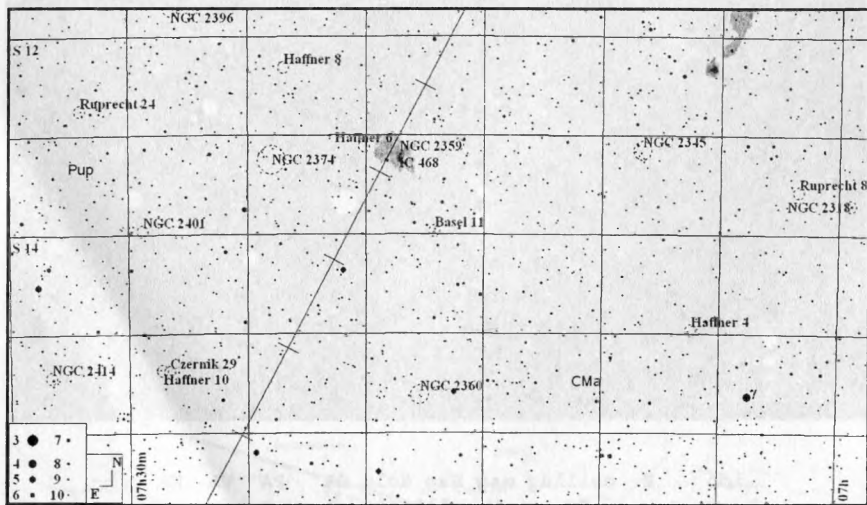

idő			E	csillag	mag	Nap	Hold	CA	PA	VA	WA
h	m	s		No	V	Alt	Alt	o	o	o	o
15	50	53	d	536	5,5	17	46	21S	138	92	151
15	51	7	D	539	4,3	17	46	63S	96	50	109
16	10	34	d	542	5,8	14	43	75S	85	37	97
16	15	4	D	541	3,9	13	42	32S	127	80	140
16	29	19	m	538	5,7	10	40	11N	350	302	3
16	53	43	r	539	4,3	6	35	-84S	243	195	256
16	58	52	R	541	3,9	6	35	-54S	213	165	226
18	16	31	D	76259	7,4	-7	22	23S	138	91	150
18	26	54	d X	67586	9,3s	-9	21	45S	115	69	128
18	39	50	D	76273	8,9	-10	19	21S	139	93	151
18	51	40	D X	5019	9,3	17	34N	15	330	27	
19	3	10	D	76292	9,4	15	63S	98	53	110	
19	8	42	D X	5039	9,7	15	46N	27	343	39	
19	14	36	d X	67776	10,2	14	82N	63	19	75	
19	19	57	d X	67798	10,6	13	48S	113	69	125	
19	22	5	D	76301	9,5	12	30S	131	88	143	
19	38	36	d X	67868	10,2	10	88N	69	26	81	
19	43	27	d	76312	9,7	9	14S	147	105	159	
20	12	57	D	76319	8,4	5	27N	8	328	20	
20	24	35	r	76319	8,4	4	-1N	340	302	352	

Mélyég-ajánlat áprilisra

Nyílthalmaz: Még nem késő becserkészni a téli Tejút részeként a CMA keleti felén a galaktikus egyenlítő két oldalán fekvő NGC 2360-at és az NGC 2374-et. *Galaxis:* A tavaszi galaxisbőségből ajánljuk a Feketeszem-galaxist, az M64-et a Coma Berenicesben, valamint a Virgo-halmaz méreates tagját, az M87-et és az NGC 4631-et a CVn-ben, amely alakja után Bálna-galaxis néven is ismert. *Planetáris köd:* Az NGC 4361 a Corvusban és a Bagoly-köd, az M97 az UMA-ban.

(Spe)

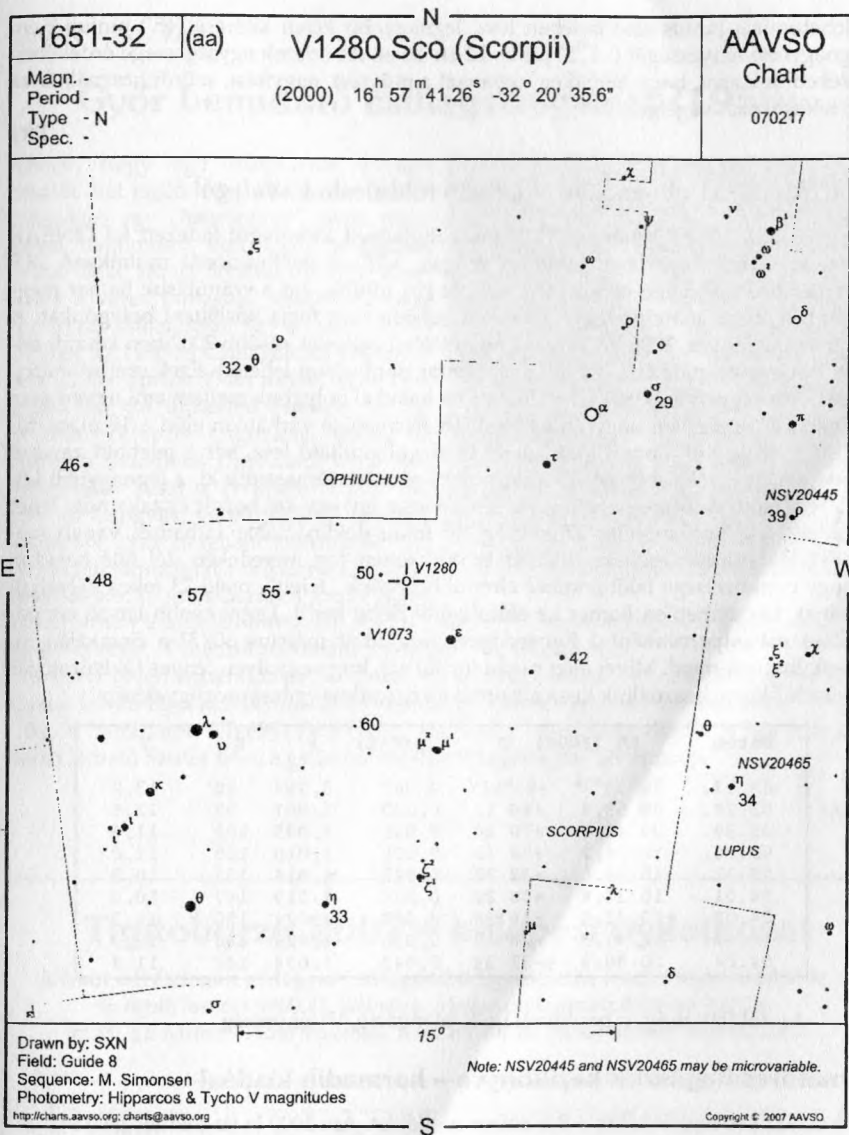
Keresőtérkép az áprilisi mélyég-ajánlathoz

A hónap változócsillaga: Nova Scorpii 2007

Az „új csillagot” két japán amatőr csillagász fedezte fel, egymástól függetlenül. Yuji Nakamura (Kameyama, Mie) két, febr. 4,8624 UT-kor készült szűrő nélküli CCD-felvételen bukkant a 9^m9-s csillagra, míg Yukio Sakurai (Mito, Ibaraki-ken) febr. 4,854 UT-kor fényképezte le a 9^m4-s csillagot két 10 s-os felvételen, melyeket Fuji FinePix S2 digitális fényképezőgéppel és 2,8/180-as Nikon-teleobjektívvel készített. (Újabb szép példa az általánosan elterjedt digitális gépek változócsillagászati hasznosítására!) A nóva a V1280 Sco végleges elnevezést kapta.

A V1280 Sco déli helyzetze ellenére (RA= 16^h57^m41^s0, D= -32°20'34") fokozott figyelmet érdemel, hiszen február közepére bőven szabadszemes lett, 3^m7-3^m8-ra fényesedett fel! Észlelését a mellékelt térkép alapján kisebb binokulárral vagy akár szabad szemmel is végezhetjük, a hajnali órákban.

Mzs

Célpont: a Vénusz!

A következő hónapok során a Vénusz az esti égbolt legfeltűnőbb égitestje lesz a maga -4^m -s fényességével. Látszó átmérője növekedni, ezzel egy időben fázisa csökkenni fog, egészen a július végéig, augusztus elejéig tartó láthatósági időszakának végéig.

Dichotómiája június első hetében lesz, legnagyobb keleti kitérése (45°) június 9-én, legnagyobb fényességét (-4^m,5) július 12-én éri el. Az adatok egységessége érdekében törekedjünk arra, hogy lehetőleg ugyanazt a műszert, nagyítást, szűrőt használjuk az észleléssorozat végéig.

TRT

Március 30/31.: binokulárral látható földszűrő kisbolygó!

Egy szokatlanul nagyméretű, 1–2 km-es földközeli kisbolygót fedezett fel LINEAR program 2006. november 11-én. A magas, +57°-os deklinációnál mutatkozó 18,5 magnitúdós kisbolygó ekkor még messze járt tőlünk, ám a számítások hamar megmutatták, hogy március legvégén jelentősebben meg fogja közelíteni bolygónkat. A viszonylag fényes, 2006 VV2 ideiglenes jelölésű égitestet később 2002-ben készült felvételeken is megtalálták, így a pályát hamar pontosítani lehetett. Ezek szerint március 31-én a reggeli órákban 3,3 millió km-re halad el bolygónk mellett, ami ugyan nem jelentős közelség, ám nagy átmérője miatt fényessége várhatóan eléri a 10 magnitúdót. Ez azt jelenti, hogy binokulárral is megpillantható lesz, bár a telehold zavarni fogja a megfigyeléseket. Mivel a nagy átmérő miatt fényesedik ki, a legnagyobb közelséget előtti és utáni napokban is fényes lesz, így egy-két borult éjszaka nem lehet akadály. Ráadásul március 27-én még +85 fokos deklinációban láthatjuk, vagyis számunkra ideálisak lesznek a körülmények. Innen fog meredeken dél felé haladni, ahogy napközelsége felől érkezve elrepül bolygónk „felett”, majd 23 fokos pályahajlásának köszönhetően hamar az ekliptikától délre kerül. Legnagyobb látszó elmozdulása másodpercenként 1 ívmásodperc lesz, amit március 30/31-e éjszakáján tapasztalhatunk majd. Mivel igen ritkán fordul elő, hogy egy ilyen fényes földszűrő jár a közelünkben, használjuk ki az alkalmat az egzotikus égitest megfigyelésére!

Dátum	RA (2000)	D	Δ (CsE)	r	E	V
03.27.	06 ^h 11 ^m 7 ^s	+85°12'	0,047	0,997	88°	13,2
03.28.	08 53,4	+80 10	0,039	1,001	93	12,6
03.29.	09 49,3	+70 20	0,031	1,005	102	11,9
03.30.	10 14,2	+54 42	0,026	1,010	115	11,0
03.31.	10 28,0	+32 32	0,023	1,014	133	10,3
04.01.	10 36,8	+08 28	0,024	1,019	147	10,0
04.02.	10 42,9	-10 34	0,028	1,024	150	10,3
04.03.	10 47,3	-23 17	0,035	1,029	146	10,9
04.04.	10 50,8	-31 36	0,043	1,034	142	11,4

Δ : földtávolság, r: naptávolság, E: elongáció, V: fényesség

AmatőrCsillagászok kézikönyve – harmadik kiadás!

536 o., 432 szövegekőzi ábra + 9 o. színes melléklet. Ára 3000 Ft (tagoknak 2500 Ft). Kötetünk a színvonalas és rendszeres észlelőmunkához nyújt segítséget, bemutatva a vizuális, a CCD-s és a digitális észlelési módszereket, és sorra véve az amatőrCsillagászat hagyományos és újabb megfigyelési területeit a szabadszemes észlelésektől kezdve egészen az exobolygókig. Az alaposan átdolgozott kötet az MCSE-től rendelhető meg (mcse@mcse.hu), illetve megvásárolható a Polaris Csillagvizsgálóban a távcsöves bemutatók alkalmával (kedd, csütörtök, szombat esténként).

Győr bemutató csillagvizsgálója (1959)

Ahhoz, hogy egy településen pezsgő amatőr élet jöjjön létre, elengedhetetlenül szükséges egy „hajtómotor”. Ilyen mozgalmi hajtómotor volt Győr városában Szitter Béla, aki az ötvenes években létrehozta a város csillagász szakkörét, majd bemutató csillagdját. Így ír erről Kulin György az 1960-as Csillagászati évkönyvben: „1959. április 30-án történt az új óragépes, 30 cm átmérőjű Newton távcső avatása. Tervezte Orgoványi János, az optika a budapesti Urániában készült, a mechanikai részt a [Wilhelm Pieck Vagon- és Gépgyár] vezetőségének támogatásából a gyár dolgozói készítették. (...) Közös elhatározással a műszer a GEMMA nevet kapta. (...) A műszert a József Attila kultúrotthon tetején állították fel, ahol mintegy 200 négyzetméteres szabad terasz áll rendelkezésre. A műszert eltolható, sínen gördülő házikó védi.”

A közel ötven esztendőes győri távcső ma is használatban van, immár a győri Széchenyi István Egyetem Bemutató Csillagvizsgálójának főműszereként üzemel.

Az itt bemutatott felvételt Pete Gábor bocsátotta rendelkezésünkre. A kép jobb oldalán látható Szitter Béla, a győri bemutató csillagvizsgáló létrehozója.

Mzs

Tagtoborzó 2007 – belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe rendes tagként 2007-re
(a tagdíj összege 5800 Ft, illetmény: Meteor csillagászati évkönyv 2007 és
az MCSE Meteor c. havi folyóirata. Kiadványainkat visszamenőleg megküldjük.)

Név: .....

Cím: .....

Szül. dátum: ..... év ..... hó ..... nap

Telefonszám: ..... E-mail: .....

A tagdíjat az MCSE címére (1461 Budapest, Pf. 219.) kérjük feladni rózsaszín postautalványon, vagy átutalni a 62900177-16700448 bankszámlaszámra!